

Рівненський державний

гуманітарний університет

# Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів здобувачів  
вищої освіти

№ 3  
2021

Рівненський державний гуманітарний університет  
Психолого-природничий факультет

# *Студентський дайджест*

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

**Випуск 3**

**Рівне, 2021**

**СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ:** збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти. – Випуск 3. – Рівне: РДГУ, 2021. – 150 с.

***Головний редактор:***

**Павелків Роман Володимирович** – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

***Виконавчий редактор:***

**Корчакова Наталія Вікторівна** – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

***Члени редакційної колегії***

**Немеш Олена Миколаївна** – доктор психологічних наук, професор, в.о.ректора Рівненського державного гуманітарного університету.

**Павелків Віталій Романович** – доктор психологічних наук, професор, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

**Безлюдна Валентина Іванівна** – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

**Юрчук Олексій Іванович** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т. І Рівненського державного гуманітарного університету

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ  
(протокол № 5 від 27 травня 2021 р.)*

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

УДК:159.922.73:159.923.2

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ Я-ОБРАЗУ В РАНЬОМУ ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ****Валага Ольга, здобувач ОС «магістр»**

спеціальності 053 «Психологія», 1 курс, РДГУ

*Керівник: Сторож О.В., канд. психол.наук, доцент*

**Постановка проблеми.** У сучасних психологічних дослідженнях підкреслюють роль образу «Я», як узагальненого механізму саморегуляції особистості, зазначають, що саме образ «Я» забезпечує самототожність (ідентифікацію), особистісну відповідальність, породжує почуття соціальної причетності. Механізм саморегуляції «Я-концепції» виявляється у вербалізованій формі: власного бажання – «я хочу», усвідомлення своїх можливостей – «я можу», вимогливості – «мені потрібно», цілеспрямованості – «я прагну».

Самосвідомість у психологічній літературі розглядають як складне родове утворення в структурі психіки особистості, а образ «Я» – як видове. Образ «Я» – продукт самосвідомості, тобто вияву усвідомлення та оцінки індивідом себе як суб'єкта практичної і теоретичної діяльності, ідеалів, переконань, які мотивують його активність. Види образів «Я»: соціальне «Я», духовне «Я», фізичне «Я», інтимне «Я», сімейне «Я» тощо, а також «Я» - реальне, «Я» - ірреальне, теперішнє, майбутнє, фантастичне тощо. На відміну від самосвідомості, образ «Я», крім усвідомлених компонентів, містить невідоме «Я» на рівні самопочуття, уявлень. Головна функція образу «Я» – забезпечити інтегрованість, цілісність, індивіда, його особистісну сутність досягти суб'єктивної гармонійності. «Я-концепцію» вивчають науки про людину і суспільство [3, с. 642].

**Мета статті:** теоретично дослідити особливості формування Я-образу в ранньому юнацькому віці.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Проблеми «Я-концепції» розглядали як вітчизняні, так і іноземні психологи. У західній психології найповніше розкрив поняття «Я-концепції» Д. Майєрс. «Елементи вашої Я-концепції – переконання, за допомогою яких ви визначаєте себе, являють собою ваші Я-схеми. Наші Я-схеми – наше сприйняття самих себе як спортивних, занадто товстих, розумних або яких-небудь ще». Найповніше методологічні основи дослідження самосвідомості в рамках діяльнісного підходу сформулював С. Л. Рубінштейн, підкреслюючи, що особистість, як свідомий суб'єкт усвідомлює не тільки навколишнє, а й себе в своїх відносинах з оточуючими. Також питаннями самосвідомості займалися наступні вчені: М. О.Мдивані, А. В.Шишковская, О. В. Лаврова, С. Л.Рубінштейн, О.М. Леонтьєв, Л. С. Виготський [2, с. 642].

Процес самоконцептуальності змінюється залежно від віку. Уявлення індивіда про себе інтегруються в більш складні системи. В самосвідомості підлітків, старшокласників в образі «Я» ще немає певної стабільності, їх процес самопізнання перебуває в стані формування [1, с.56]. У ранньому юнацькому віці активно формується самосвідомість, виробляється власна незалежна система еталонів самооцінювання і самоствавлення, все більше розвиваються здібності проникнення у свій власний світ. Відбувається поступова зміна «предметних» компонентів «Я - концепції», зокрема, співвідношення тілесних і морально-психологічних компонентів свого «Я». Юнаки звикають до своєї зовнішності, формують відносно стійкі образи свого тіла, приймають свою зовнішність і відповідно стабілізують пов'язаний з нею рівень домагань. Поступово на перший план виступають тепер інші властивості «Я» – розумові здібності, вольові та моральні якості, від яких залежить успішність діяльності та відносини з оточуючими. Когнітивна складність і диференційованість елементів образу «Я» послідовно зростають від молодших вікових груп до старших [3, с.641]. У цьому віці підліток починає усвідомлювати свою особливість і неповторність, в його свідомості відбувається поступова переорієнтація з зовнішніх оцінок (переважно батьківських) на внутрішні. Таким чином, поступово формується своя «Я-концепція», яка сприяє подальшій, усвідомленій чи неусвідомленій, побудові поведінки

молодої людини. У процесі розвитку самосвідомості центр уваги все більше переноситься від зовнішнього боку особистості до її внутрішньої сторони, від більш-менш випадкових рис – до характеру в цілому. З цим пов'язані усвідомлення – іноді перебільшені – своєї своєрідності і перехід до духовних, ідеологічних масштабами самооцінки. У результаті людина самовизначається, як особистість на більш високому рівні [2, с. 26].

Самооцінка є центральним утворенням особистості. Вона в значній мірі визначає соціальну адаптацію особистості, є регулятором її поведінки і діяльності. Найбільш очевидні зміни у змістовній стороні самооцінки підлітків. Це пояснюється тим, що саме в цей період, досить короткий за своєю тривалістю, спостерігається різкий перехід від фрагментарного і недостатньо чіткого бачення себе до відносно повної, всеосяжної «Я-концепції». Так, кількість якостей, які усвідомлює в собі юнак, в два рази більша, ніж у молодших школярів. Старшокласники при оцінці себе вже здатні охопити майже всі сторони власної особистості – їх самооцінка стає все більш узагальненою [1, с. 57].

**Висновки.** Отже, проведене дослідження дозволило говорити про те, що ранній юнацький вік дуже важливий у розвитку «Я-концепції» дитини, у формуванні в нього самооцінки як основного регулятора поведінки і діяльності, що надає безпосередній вплив на процес подальшого самопізнання, самовиховання і в цілому розвитку особистості. У ранньому юнацькому віці активно формується самосвідомість, виробляється власна незалежна система еталонів самооцінювання і самоствавлення, все більше розвиваються здібності проникнення у свій внутрішній світ. Поступово у них формується своя «Я-концепція», яка сприяє подальшій, усвідомленій чи неусвідомленій, побудові поведінки молодої людини.

#### Список використаної літератури

1. Байзетінова Г. В. Особливості Я-концепції підлітків, батьки яких тривалий термін перебувають за кордоном / Г.В. Байзетінова // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – № 5. – С. 56–58.
2. Поливанова К. Н. Психологическое содержание подросткового возраста / К.Н.Поливанова // Вопросы психологии. – 1996. – № 1 – С. 20-33.
3. Загальна психологія : Навчальний посібник / Варій М. Й. - 2-ге видання, випр. і доп. К. : «Центр учбової літератури», 2007. – 968 с.

УДК [158.98 : 331.54] : 17.022.1 – 053.6

#### ВПЛИВ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ НА ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Гребіневич Мирослава, здобувач ОС «бакалавр»

спеціальності 053 «Психологія» (Практична психологія), 4 курс, РДГУ

Керівник: Дзеджера О. В., старший викладач

Професійне самовизначення є основним і найважливішим новоутворенням старшокласників. Від того, як уже дорослий школяр обирає собі майбутню професію, залежить не лише його майбутнє, а також оцінюється характер та вміння бути відповідальним за своє життя. Тому ціннісні орієнтації є основним, а також першим кроком до визначення свого майбутнього.

**Мета:** визначити вплив ціннісних орієнтацій старшокласників на їх професійне самовизначення.

**Виклад основного матеріалу дослідження:** Ціннісні орієнтації – це сукупність ієрархічно пов'язаних між собою цінностей, які спрямовують людину на її життєдіяльність. Джерелом формування ціннісних орієнтацій виступає сенсожиттєва активність особистості, яка визначає певний рівень домагань особистості та її орієнтацію на досягнення конкретних цілей. Професійне самовизначення проявляється у дівчат і юнаків потребою зайняти

## З М І С Т

<b>АПОСТОЛ М.</b> ВЗАЄМОДІЯ ПСИХОЛОГА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ З БАТЬКАМИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	5
<b>БАБАК А.</b> ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ.....	8
<b>БЕНДЮГ В.</b> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ ПОДРУЖЖЯ В КОНФЛІКТІ.....	10
<b>БЕНДЮГ В.</b> ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ТИПУ ТЕМПЕРАМЕНТУ НА ПОВЕДІНКУ ПОДРУЖЖЯ В КОНФЛІКТІ.....	13
<b>БІЛЬ Ю.</b> ЧИННИКИ АГРЕСИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	15
<b>БОРТНІК М.</b> ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПРОЯВІВ ІНФАНТИЛІЗМУ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ.....	17
<b>ВАЛАГА О.</b> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ Я-ОБРАЗУ В РАНЬОМУ ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....	20
<b>ГРЕБІНЕВИЧ М.</b> ВПЛИВ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ НА ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ.....	21
<b>ГУЗЕЙ А.</b> ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МОЛОДОГО ФАХІВЦЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ.....	24
<b>ГУРИНЧУК А.</b> ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ЛІДЕРСТВА В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....	28
<b>ДАНИЛЯК К.</b> ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФЕНОМЕНУ СТРАХУ У СУЧАСНІЙ НАУЦІ.....	30
<b>ДВОРАК Д.</b> ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА БУЛІНГУ У ШКІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	32
<b>ДЕМ'ЯНЮК В.</b> ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ СИСТЕМИ ОСВІТИ ДО УМОВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	35
<b>ДЕРЕЛО І.</b> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ-ЖІНОК.....	39
<b>ДЖЕДЖЕРА О.</b> ВПЛИВ СТРЕСУ НА ПЕРЕЖИВАННЯ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	41
<b>ДЗЬОБА Ю.</b> ПРИЧИНИ ТА ПРОЯВИ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПІДЛІТКІВ.....	43
<b>ЄФІМОВА М.</b> МПСИХОЛОГІЧНІ ЗАХОДИ З ПРОФІЛАКТИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ.....	45
<b>КИЛИМЧУК І.</b> РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ У ФОРМУВАННІ В УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТОЛЕРАНТНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	49
<b>КОБЕЦЬ Д.</b> ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	52
<b>КОВАЛЕЦЬ А.</b> УЯВЛЕННЯ ЮНАЦТВА ПРО МАЙБУТНЬОГО ШЛЮБНОГО ПАРТНЕРА.....	55
<b>КОВАЛЬЧУК Х.</b> ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ.....	57
<b>КОЗЕНЮК М.</b> ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ОСОБИСТІСНОЇ ГОТОВНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ДО ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ.....	58
<b>КОНОНЧУК А.</b> ЗДАТНІСТЬ ДО ЕМПАТІЇ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПСИХОЛОГА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	62
<b>КОСТЮКОВИЧ І.</b> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ САМООЦІНКИ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	65
<b>КУЛАКЕВИЧ П.</b> БАТЬКІВСТВО ТА МАТЕРИНСТВО ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН.....	69
<b>ЛАТА І.</b> ПСИХОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ «ВИГНАНЦЯ» В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	72

<b>МАРТЮЧЕНКО К.</b> ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ.....	74
<b>МАРЧУК К.</b> ПСИХОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИЧИН БУЛІНГУ В НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	77
<b>МЕЛЬНИК Т.</b> ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ АКЦЕНТУАЦІЇ ХАРАКТЕРУ У ПІДЛІТКІВ.....	78
<b>МИСЬКО Є.</b> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТАРШОКЛАСНИКІВ.....	81
<b>МИХАЙЛОВА Т.</b> ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ ТА КОНСТРУКТИВНОГО РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ У ПІДЛІТКОВИХ КОЛЕКТИВАХ.....	83
<b>МОВЧКО О.</b> ПСИХОЛОГІЧНІ БАР'ЄРИ ПСИХОЛОГА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ У ВЗАЄМОДІЇ ІЗ ПЕДАГОГІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ.....	86
<b>НЕЧАЄВА Р.</b> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ У ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	89
<b>НІКШИНА Д.</b> ФОРМУВАННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ОСВІТНЬО-ВИХОВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	94
<b>ОЛЕКСІЙЧУК З.</b> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ МУЗИКИ НА ЕМОЦІЙНІ СТАНИ ШКОЛЯРІВ.....	97
<b>ОМЕЛЬЧУК О.</b> ТРАНСФОРМАЦІЯ КОНЦЕПТУ Я-ПСИХОЛОГ У СТРУКТУРІ САМОСВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	101
<b>ПИЛИШОК Т.</b> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ.....	104
<b>ПИСЬМЕННА В.</b> ОСОБЛИВОСТІ САМОСТАВЛЕННЯ У НЕЗАДОВОЛЕНИХ ВЛАСНОЮ ЗОВНІШНІСТЮ ДІВЧАТ.....	105
<b>ПОДЕЙКО Л.</b> РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ.....	109
<b>РАБОВИЧ І.</b> ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ ПРОЯВІВ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ.....	111
<b>РАБОВИЧ І.</b> ПСИХОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ У КОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ З ПІДЛІТКАМИ, ЯКІ МАЮТЬ ПРОЯВИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ.....	113
<b>РОМАНОВИЧ І.</b> ПОПЕРЕДЖЕННЯ СУЇЦИДАЛЬНИХ НАХИЛІВ СЕРЕД СТАРШОКЛАСНИКІВ.....	116
<b>РОМАНЮК В.</b> ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ РОЗВИТКОМ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ ПІДЛІТКІВ І ЇХ СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ В ГРУПІ.....	120
<b>СОСОНЮК О.</b> РОБОТА ПСИХОЛОГА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЩОДО РОЗВИТКУ ЕМПАТІЇ У ПІДЛІТКІВ.....	122
<b>СТУПНИЦЬКА А., КОНОНЧУК А.</b> ДОВІРА ЯК ОСНОВНА ФОНОВА ПЕРЕДУМОВА ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧА ТА СТУДЕНТІВ.....	125
<b>СИРОТЮК А.</b> ДЕПРЕСІЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	129
<b>ТКАЧ О.</b> ПСИХОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯВИЩА СОЦІАЛЬНОГО ВИГНАННІ В НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	135
<b>ЧЕРНИЖ Я.</b> ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІДЛІТКІВ З ДЕВІАНТНОЮ ПОВЕДІНКОЮ.....	137
<b>ЧИЧУК Ю.</b> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ СТУДЕНТСЬКОМУ ВІЦІ.....	140
<b>ЧОРНОУС Я.</b> ВПЛИВ ТРИВОЖНОСТІ НА НАВЧАЛЬНУ УСПІШНІСТЬ УЧНІВ....	142
<b>ШЕПЕЛЬЧУК І.</b> ЕМПІРИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ 6-7 РОКІВ ДО УМОВ НУШ.....	144